

Checklista - Skolor

Skolan 2013–2016, skolor

Denna checklista fokuserar på skolans systematiska arbetsmiljöarbete och lyfter frågor kring arbetsbelastning, våld och hot samt buller, ventilation och lokaler.

Datum:

CFARnr:

Arbetsställe:

Inspektör:

Anteckningar

Systematiskt arbetsmiljöarbete

1. Medverkan (4 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2001:1) om systematiskt arbetsmiljöarbete)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 1.1	Hur går ni till väga för att ge arbetstagare, elever, skyddsombud och elevskyddsombud möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet?	☐	☐	

Kommentarer

Hur säkerställer ni att det finns grupper för medverkan på olika nivåer i er organisation som behandlar arbetsmiljöfrågor?

Hur ser ni till att dessa gruppers arbetssätt och uppgifter är tydliga och kända i er organisation?

Från åk 7 i grundskolan ska eleverna ges tillfälle att utse elevskyddsombud som representerar eleverna.

2. Rutiner (5 och 7 §§ AFS 2001:1)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 2.1	Har ni skriftliga rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet? Omfattar rutinerna både kontinuerliga riskbedömningar och riskbedömningar vid förändringar?	☐	☐	
S 2.2	Hur ser ni till att rutinerna är kända för arbetstagarna och eleverna?	☐	☐	

...vid praktik (även 8 och 10 §§ AFS 2013:3 om minderåriga)

S 2.3	Hur ser era rutiner ut för att välja praktikplatser och för att undersöka och riskbedöma arbetsmiljön för elever som är på praktik? När det gäller minderåriga elever; tar ni hänsyn till reglerna i AFS 2012:3 om minderåriga?	☐	☐	
S 2.4	Har skolan rutiner för att försäkra sig om att handledaren vid praktikplatsen har tillräckliga kunskaper för uppdraget som handledare?	☐	☐	

Kommentarer

2.1 Vad beskriver rutinerna?

Rutinerna ska omfatta både fysiska, psykologiska och sociala förhållanden.

Har man rutiner att hantera arbetsbelastning, våld och hot, buller, luftkvalitet/ventilation, städning och utrymning?
Se även punkt 8 och framåt.

Om en gymnasieskola har yrkesprogram kontrollera då särskilt att det finns rutiner och uppgiftsfördelning så att det systematiska arbetsmiljöarbetet också bedrivs där.

2.3 Praktik är alla former av lärande som sker på en arbetsplats och inom ramen för en utbildning. Det kan till exempel vara arbetsplatsförlagt lärande (APL), prao eller lärlingspraktik.

Rutinerna för val av praktikplats bör minst ta upp följande aspekter:

- Information till praktikplatsen om elevens kunskaps- och färdighetsnivå
- elevens arbetstider
- hur man ser till att eleven får lämpliga arbetsuppgifter
- hur handledare utses
- omfattningen av introduktion
- att sådan skyddsutrustning som behövs tillhandahålls utan kostnad för eleven
- de särskilda regler som gäller för minderåriga elever
- hur praktikplatsen och skolan ska kommunicera om tillbud, olycksfall, sjukdom eller annat oförutsett inträffar.

3. Uppgiftsfördelning och kunskaper (6 och 7 §§ AFS 2001:1)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 3.1	Har ni skriftligen fördelat uppgifter i arbetsmiljöarbetet till era arbetstagare? Framgår det av uppgiftsfördelningen vilka befogenheter och resurser dessa arbetstagare har att tillgå för att utföra sina uppgifter?	☐	☐	
S 3.2	Hur säkerställer ni att arbetstagarna som har tilldelats arbetsmiljöuppgifter också har de kunskaper om arbetsmiljöregler och -förhållanden som de behöver för att utföra uppgifterna?	☐	☐	
S 3.3	Har ni skriftliga instruktioner/rutiner för introduktion av nyanställda och vikarier?	☐	☐	

Kommentarer

3.1 Vilka arbetsmiljöuppgifter har fördelats? Är de så tydliga så att mottagarna förstår vilken uppgift de har att utföra?

3.2 Kontrollera också att tillräcklig kompetens finns.

4. Undersökningar, riskbedömningar och handlingsplaner (8 och 10 §§ AFS 2001:1)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 4.1	Genomför ni kontinuerligt undersökningar och riskbedömningar av arbetsmiljön som omfattar både fysiska, psykologiska och sociala förhållanden?	☐	☐	
S 4.2	Genomför ni undersökningar och riskbedömningar även inför planerade ändringar i verksamheten?	☐	☐	
S 4.3	Skriver ni in de åtgärder som ni inte kan genomföra omedelbart, i en handlingsplan som anger när åtgärderna ska genomföras och vem som ska se till att de genomförs? Hur säkerställer ni att åtgärderna i handlingsplanerna verkligen blir vidtagna?	☐	☐	

Kommentarer

4.1 Vilka risker (såväl psykiska, sociala som fysiska risker) i er arbetsmiljö omfattas?

Omfattas arbetsbelastning, våld och hot, buller, luftkvalitet/ventilation, städning och utrymning? Se även punkt 8 och framåt.

Har undersökningar gjorts på skolgården och i alla de lokaler där skolan har verksamhet. Har man undersökt och riskbedömt verksamheten, till exempel idrottsdagar, studiebesök och laborationer.

4.3 De åtgärder som behövs men som en skolledare inte har resurser för eller till uppgift att genomföra behöver föras upp i organisationen så att åtgärden kommer till stånd. Det kan till exempel röra sig om omfattande brister i lokalerna.

5. Olycksfall och tillbud (9 § AFS 2001:1, samt 3 kap. 3a § arbetsmiljölagen)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 5.1	Hur ser era rutiner ut för att fånga upp samt utreda de bakomliggande orsakerna till ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud?	☐	☐	
S 5.2	Hur går ni tillväga för att säkerställa att allvarliga olycksfall och allvarliga tillbud utan dröjsmål anmäls till Arbetsmiljöverket?	☐	☐	

Kommentarer

5.1 Den vanligaste orsaken till anmäld arbetsolycka med sjukfrånvaro inom grund- och gymnasieskolan är fallolyckor, främst orsakade av hala underlag.

I särskolan inom både grundskolan och gymnasieskolan är risken större att drabbas av arbetsskador och –sjukdom. Finns och följs rutiner för utredning i särskola/särskoleklasser?

Hur tar man vid utredning hänsyn till eventuella skillnader mellan kvinnors och mäns olika förutsättningar?

5.2 Finns en dokumenterad rutin för att anmäla till Arbetsmiljöverket?

Anmälan kan göras på www.anmalarbetsskada.se eller per telefon 010-730 90 00.

6. Årlig uppföljning (5 och 11 §§ AFS 2001:1)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 6.1	Hur ser era rutiner ut för att genomföra årliga uppföljningar? Säkerställer de att ert systematiska arbetsmiljöarbete fungerar som avsett?	☐	☐	

Kommentarer

Uppföljningen ska dokumenteras skriftligt.

Hur ser dessa uppföljningar ut? Vad i arbetsmiljöarbetet omfattas?

Hur ser resultatet ut från er senaste årliga uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet?

Hur säkerställer ni att identifierade förbättringsåtgärder efter genomförd årlig uppföljning blir vidtagna?

7. Företagshälsovård (12 § AFS 2001:1)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 7.1	Har ni tillgång till företagshälsovård eller annan sakkunnig hjälp om det behövs som stöd i ert systematiska arbetsmiljöarbete?	☐	☐	

Arbetsbelastning, våld och hot, buller, ventilation och lokaler

8. Arbetsbelastning (2 kap 1 § och 3 kap. 2-3 §§ arbetsmiljölagen)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 8.1	Hur ser ni till att de resurser som står till arbetstagarnas förfogande är i balans med deras arbetsåtagande? Finns rutiner för detta?	☐	☐	
S 8.2	Har ni rutiner för att se till att förändringar i uppdrag (riktlinjer, mål, arbetsuppgifter) eller resurser inte orsakar ohälsosam arbetsbelastning?	☐	☐	
S 8.3	Har ni undersökt, utrett orsakerna till och riskbedömt förekomsten av hög arbetsbelastning för arbetstagarna på skolan?	☐	☐	
S 8.4	Har ni vidtagit åtgärder mot identifierad ohälsosam arbetsbelastning?	☐	☐	
S 8.5	Har ni kontrollerat att de åtgärder ni vidtagit med anledning av hög arbetsbelastning fått avsedd effekt?	☐	☐	

Kommentarer

Risk för ohälsosam arbetsbelastning uppstår när arbetets krav inte överensstämmer med de resurser som står till arbetstagarnas förfogande. För att nå en balans behöver antingen kraven eller resurserna förändras.

Exempel på resurser är avsatt tid för arbetsuppgifterna, antal personer att utföra arbetet, kunskap och kompetens för arbetsuppgifterna, tekniskt stöd, administrativt stöd, lokaler, kollegialt stöd, stöd från ledningen.

Exempel på krav är arbetsmängd, svårighetsgrad/komplexitet, tidspress och otydlighet.

Arbetsåtagandet är tydligt och klart om arbetstagarna vet:

- vilka arbetsuppgifter som ligger på var och en,
- när man gjort ett tillräckligt gott arbete avseende kvalitet och kvantitet
- i vilken ordning arbetsuppgifter ska prioriteras

9. Våld och hot (Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1993:2) om våld och hot i arbetsmiljön)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 9.1	Har ni undersökt och bedömt riskerna för våld och hot mot anställda arbetstagare vid skolan. Omfattar undersökningen också riskerna för att eleverna utsätts av andra än skolans arbetstagare/elever?	☐	☐	
S 9.2	Finns det instruktioner/säkerhetsrutiner, utifrån er riskbedömning, för vad som ska göras i samband med våld och hot? Omfattar dessa alla tillfällen då anställda arbetstagare drabbas och då elever utsätts av andra än skolans arbetstagare/elever?	☐	☐	
S 9.3	Är era instruktioner/säkerhetsrutiner, om det skulle inträffa våld och hot, kända av arbetstagare och elever?	☐	☐	

Kommentarer

9.1 Fångar man upp riskerna också för de grupper som inte omfattas av skollagens krav på åtgärder, till exempel för skolledarna?

Faktorer att ta hänsyn till i en undersökning och i det förebyggande arbetsmiljöarbetet mot våld och hot:

- om det förekommer våld eller hot om våld
- antal incidenter/ärenden som rör våld eller hot, såväl av fysisk som psykisk art
- mobbning och kränkande särbehandling
- platser inom skolans område där incidenter har skett
- obehöriga på skolans område
- gängbildning/sammansättning av elevgrupper
- schemaläggning
- ensamarbete för skolans arbetstagare
- kunskap avseende konflikthantering
- beteende och förhållningssätt.

9.3 En bedömning av ovanstående faktorer ska ligga till grund för instruktioner/handlingsplan som syftar till att förebygga risker och genomföra utbildningsinsatser. Detta i syfte att minska den psykiska påfrestningen om hot och våldsituationer inträffar. Rutinerna ska beskriva vilka händelser som ska omfattas och vem som ska anmäla dem till Arbetsmiljöverket. Anmälan ska göras utan dröjsmål.

10. Första hjälpen och krisstöd (Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:7) om första hjälpen och krisstöd)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 10.1	Har ni rutiner för att ta hand om den/de som drabbas vid en akut händelse t.ex. olycksfall, våld, hot eller andra påfrestande situationer hos arbetstagare och/eller elever.	☐	☐	
S 10.2	Finns personer på skolan som kan ge första hjälpen?	☐	☐	

Kommentarer

10.1 Exempel på vad rutiner vid olyckor och akuta krissituationer kan omfatta

- ta sig an skadade eller drabbade
- larma ambulans och polis
- ge första hjälpen
- följa med till sjukhus eller hem
- ta hand om dem som varit vittne till eller nära händelsen
- ta kontakt med anhöriga
- informera arbetskamrater
- fatta beslut om "specialinsatser"
- samla arbetstagarna
- ta sig an eventuella kontakter med massmedia.

Med krisstöd avses det psykiska och sociala omhändertagandet som behöver utföras i samband med olyckor, akuta krissituationer och liknande allvarliga händelser som kan utlösa krisreaktioner.

10.2 Antalet personer med kunskaper i första hjälpen kan variera beroende på skolans storlek och verksamhet. Det bör alltid finnas åtminstone en person på skolan som har kunskaper i första hjälpen.

11. Buller (AFS 2005:16 om buller)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 11.1	Har ni gjort någon undersökning av förekomsten av störande eller hörselskadligt buller i skolan och bedömt eventuella risker?	☐	☐	
S 11.2	Har undersökningen och riskbedömningen omfattat alla aspekter i arbetsmiljön exempelvis organisatoriska frågor, lokalernas inredning och utrustning, taluppfattbarhet samt särskilt känsliga arbetstagare.	☐	☐	

S 11.3	Har ni vidtagit åtgärder som störande eller hörselskadligt buller gett anledning till? Finns det en skriftlig handlingsplan för tidsplanerade åtgärder?	☐	☐	
S 11.4	Har ni kännedom/kunskaper om bullers inverkan på människan?	☐	☐	
S 11.5	Har ni erbjudit berörda arbetstagare och elever möjlighet till hörselkontroller?	☐	☐	
S 11.6	Finns tillgång till och används hörselskydd?	☐	☐	

Kommentarer

Arbetstagare som är mest utsatta för potentiellt hörselskadligt buller inom skolan är idrottslärare, lärare i slöjd/teknik, musiklektörer och skolmåltidspersonal.

11.2 Aspekter som ökar buller inom skolan kan vara eleverna själva - för stora grupper, skrik, (t ex i matsalar) etc., skrapljud från stolar, inga dukar på bord, inga absorbenter i tak och på väggar, buller från (långa) korridorer och angränsande lokaler, för lite textilier (gardiner, mattor etc.), otäta dörrar, ventilationsbuller, bullrande maskiner, (t ex diskmaskiner). Efterklangstider och ljud från fasta installationer som t ex ventilationsaggregat finns för skolans lokaler i Svensk Standard SS 25268:2007. Normalt används ljudklass C. Särskilt bör det beaktas om det finns arbetstagare/elever med hörselnedsättning eller andra hörselproblem (i vissa fall ljudklass A).

11.4 ADI 598 ("Bort med bullret") kan vara en vägledning. Arbetsgivaren är skyldig att informera och utbilda arbetstagarna och eleverna om riskerna med bullerexponering om något av de undre insatsvärdena uppnås eller överskrids.

11.5–11.6 Om de undre insatsvärdena uppnås eller överskrids är arbetsgivaren skyldig att erbjuda hörselundersökning om riskbedömning och mätningar visar att det finns risk för hörselskada. De är också skyldiga att ge tillgång till hörselskydd. Om de övre insatsvärdena uppnås eller överskrids är arbetsgivaren skyldig att erbjuda hörselundersökning och se till att hörselskydd används.

12. Ventilation och luftkvalitet (Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2009:2) om arbetsplatsens utformning)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 12.1 S 12.2	Upplevs luftkvalitén i skolan som tillfredsställande?	☐	☐	
S 12.3	Finns rutiner så att ni på skolan får kännedom om de kontroller och det underhåll som genomförs av ventilationsanläggningen?	☐	☐	
S 12.4	Är det ni på skolan som ska se till att det genomförs underhåll av er ventilationsanläggning? Ser ni i så fall till att detta görs regelbundet?	☐	☐	
S 12.5	Upplever ni att inomhusklimatet är godtagbart?	☐	☐	

13. Lokaler; städning och utrymning (Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2009:2) om arbetsplatsens utformning)

Nr	Fråga	OK	Brist	Anteckningar
S 13.1	Hur ser ni till att städning av era lokaler genomförs så att den bidrar till en god arbetsmiljö för dem som har till exempel astma och allergier?	☐	☐	
S 13.2	Hur ser era rutiner ut för att kontrollera kvalitén på städningen?	☐	☐	

S 13.3	Hur kontrollerar ni att det är möjligt att utrymma alla lokaler i händelse av fara?	☐	☐	
S 13.4	Hur ser ni till att utrymningsvägarna är lätt tillgängliga och fria från hinder?	☐	☐	
<p>Kommentarer</p> <p>13.1 För städning i skolor har Folkhälsomyndigheten allmänna råd. Asthma och allergiförbundet har tagit fram Allergirond i skolan - ett hjälpmedel för skolans egenkontroll av innemiljön.</p>				

Tillgänglighet

En tillgänglig arbetsplats är bra för alla men extra viktig för dem som har en varaktig eller tillfällig funktionsnedsättning. Exempel på varaktiga funktionsnedsättningar kan vara förlamning eller hörselnedsättning. En tillfällig funktionsnedsättning kan vara ett brutet ben eller en livskris på grund av dödsfall i familjen eller skilsmässa.

Det är viktigt att skilja på en funktionsnedsättning och ett funktionshinder. Funktionsnedsättningen finns hos individen medan ett funktionshinder uppstår först i mötet mellan en individ och en miljö. För att en arbetsplats ska bli tillgänglig behöver man därför identifiera och undanröja det som kan vara hinder i en arbetsmiljö.

I checklistan så berör en hel del av punkterna just detta.

Städning – en bristfällig städning kan utgöra hinder i arbetsmiljön för dem med astma och allergi.

Ventilation – brister i luftkvalitén utgör hinder för dem med astma eller allergi.

Buller – en bullrig arbetsmiljö utgör hinder för dem med koncentrationssvårigheter och för dem med hörselnedsättning

Utrymning – svårigheter att utrymma vid fara är ett extra allvarligt hinder för dem med funktionsnedsättningar, till exempel nedsatt rörelseförmåga, syn, hörsel eller orienteringsförmåga.

Introduktion och instruktioner – om dessa inte anpassas till arbetstagarnas olika förutsättningar kan det utgöra ett hinder för arbetstagarna att få kännedom om risker i arbetsmiljön. Informationen behöver utformas och ges på ett sådant sätt att alla, oavsett förmåga, kan ta den till sig till exempel genom att den ges muntligt, skriftligt, i bild- eller videoform,

